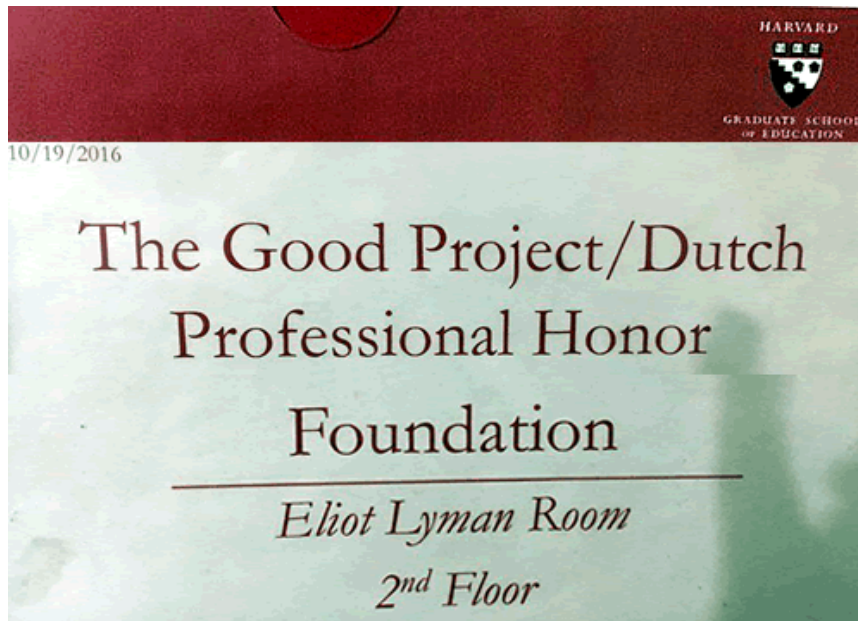

Delegatie Stichting Beroepseer naar Harvard

Door Thijs Jansen

In de week van 17 oktober 2016 heeft een delegatie van de Stichting Beroepseer een werkbezoek gebracht aan de Graduate School of Education aan Harvard University (Cambridge, MA) in de VS. De Stichting Beroepseer werkt sinds 2009 samen met deze school, en meer in het bijzonder met de onderzoeksgroep van professor Howard Gardner. Toen ik in 2008 bezig was met het maken van het boek *Beroepstrots* (2009) ontdekte ik tijdens mijn onderzoek het *Good Work Project*. Dit project was een initiatief van Gardner samen met twee andere topwetenschappers, William Damon en Mihaly Csikszentmihalyi. Zij zagen in het begin van de jaren negentig dat steeds meer klassieke professies in de problemen aan het komen waren: ze verloren hun aanzien, waren 'moreel' de draad kwijt en verschillende waren in de macht geraakt van de 'markt' en het geld. De drie wetenschappers wilden daarvoor aandacht vragen en startten in 1995 met het *Good Work Project*. Een project op het snijvlak van wetenschap en maatschappij. Hierin gingen ze op zoek naar wat uitstekende, integere professionals in verschillende beroepsgroepen onderscheidde. Daaruit kwam onder andere het inzicht voort dat deze professionals drie eigenschappen wisten te combineren: Excellence, Ethics & Engagement (vakmanschap, morele verantwoordelijkheid & persoonlijke betrokkenheid). Dit Goed Werk-project heeft bijna vijftien jaar gedraaid. Hieruit zijn verschillende (boek)publicaties voortgekomen. Daarnaast heeft de onderzoeksgroep een *Good Work Toolkit* ontwikkeld, een methodiek om middelbare scholieren aan het denken te zetten over wat goed werk is. In het boek *Beroepstrots* hebben we een door de initiatiefnemers geschreven overzicht geplaatst van de resultaten van vijftien jaar *Good Work Project*.

In 2009 heb ik Howard Gardner een half uur kunnen spreken in de lobby van het NH-hotel Utrecht. Hij was toen meteen geïnteresseerd in de Stichting Beroepseer en zag deze als een zeer welkome Europese voortzetter van het Goed Werk-project dat toen net op zijn einde liep. Hij hoopte ook dat Europa een betere voedingsbodem zou bieden voor voortzetting van het project. In de VS was er te weinig respons geweest. Hij was niet optimistischer geworden over de mogelijkheden het tij in de VS te keren. Niet zo vreemd na onder

andere de zware financiële crisis van 2007/2008. Gardner dacht dat het tij misschien beter vanuit Europa gekeerd zou kunnen worden. Vanaf dat moment zijn wij aan de slag gegaan met het gedachtegoed van dat project en zijn er allerlei activiteiten uit voortgekomen: we zijn een *Goed Werk Hub* gestart, we hebben de *Toolkit* vertaald en gebruikt in Goed werk-trajecten binnen organisaties en we hebben de theorie gebruikt voor empirisch onderzoek. We hebben de afgelopen jaren frequent contact onderhouden via Skype en mails. We hebben ook in Engelstalige blogs op hun site gerapporteerd over ons werk.

Het was echter van belang om elkaar echt eens uitgebreid te zien en te spreken. Het tienjarig bestaan van onze Stichting was daarvoor een mooie aanleiding. Veel dank aan Tilburg University, de Hogeschool Utrecht en de internationale vakbond Education International die dit bezoek hebben mogelijk gemaakt.

Het hele gezelschap vlnr: Jess Miner, Danny Mucinkas, Wendy Fischman, Gabriël van den Brink, Thijs Jansen, Carrie James, Wiljan Hendrixx, Margreeth Kloppenburg, Lynn Barendsen, Howard Gardner, John Bliss, Jelmer Evers

In de week van 17 oktober 2016 zijn we dus met een delegatie naar Harvard getrokken. De delegatie bestond uit mijzelf, Margreeth Kloppenburg (accountancy, Nijenrode en Hogeschool Utrecht), Jelmer Evers (leraar, redacteur boek *Het alternatief. Weg met de afrekencultuur in het onderwijs!* en internationale variant, *Flip the system*; finalist Global Teacher Prize; Education International), Gabriël van den Brink (hoogleraar Filosofie, VU), Wiljan Hendrixx (promovendus School voor Politiek en Bestuur, Universiteit van Tilburg).

De gehele woensdagochtend hebben we de tijd gekregen om een overzicht te geven van onze werkzaamheden. Naast onze delegatie waren daar aanwezig Howard Gardner en zijn teamleden met wie we veel contact hebben gehad de afgelopen jaren, onder wie Wendy Fischman, Lynn Barendsen, Carrie James en Danny Mucinkas. Verder professor Meira Levinson (School of Education) die op basis van een Guggenheim Fellowship onderzoek doet naar 'Justice in schools'. Jess Miner, de onderzoeksdirecteur van het Edmond J. Safra Center for Ethics dat binnen Harvard bezig is met het organiseren van faculteits-overschrijdende programma's op het gebied van ethiek. Tenslotte John Bliss, post doc van de Law School die bezig is met de professionele identiteit van law students die in corporate law gaan werken.

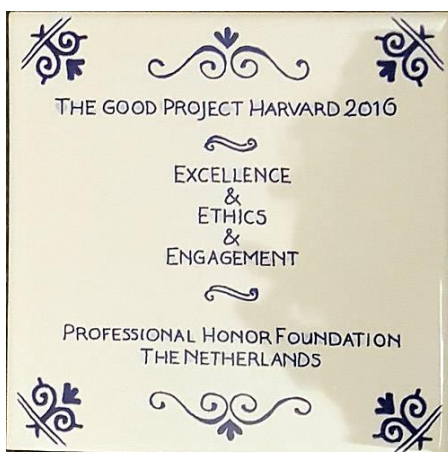
In deze ochtendsessie heb ik afgetrapt met een korte geschiedenis van tien jaar Stichting Beroepseer. Daarna hebben het team van Gardner en de andere gasten in het kort verteld wat hun kernactiviteiten zijn. Vervolgens is onze presentatie van start gegaan met Margreeth Kloppenburg over accountancy. Dat ging over alle ontwikkelingen rondom de regulering en zelfregulering van deze beroepsgroep (waaronder de

beroepseer); maar ook over de (on)mogelijkheden van ethiekonderwijs aan accountants. Daarna heb ik iets verteld over de professioneel activistische context van het in 2015 samen met Jos de Blok en anderen gepubliceerde boek *Het alternatief voor de zorg*, en over alle bewegingen in de zorg zoals het Comité Vrije Artsenkeuze, de Roer-moet-om-beweging, de pogingen om deze te verbreden en over de Nationaal Zorgfonds-beweging. We hebben het gehad over de vraag onder welke voorwaarden constructief professioneel activisme echt op gang kan komen en effectief kan zijn.

Daarna heeft Jelmer Elmers laten zien wat *Het alternatief* en *Flip the system* hebben losgemaakt in nationaal en internationaal verband. Verder heeft hij zijn initiatief toegelicht van een internationaal leraren-netwerk dat op zijn initiatief vanuit Education International zal worden opgezet. Hieraan was de dag daarvoor ook al een werkconferentie gewijd aan Harvard waar Gardner en de beroepseerdelegatie ook bij aanwezig waren.

Tot slot heeft Gabriël van den Brink een analyse gegeven in twee delen: waarom de Goed Werk-methodiek wonderwel past bij de sociaal-culturele situatie in Nederland; hoe wij de theorie gebruikt hebben bij empirisch onderzoek. Hij schetste tot slot een professionele renaissance waarbij er een verschuiving kan gaan plaatsvinden naar beroepen waarin creativiteit en relationaliteit centraal staan. En deze verschuiving zal ook bepalend zijn voor de vraag welke professies wel en niet zullen blijven bestaan; andere zullen worden gemarginaliseerd door algoritmen en robots.

In de reactie op elk van onze presentaties zijn er interessante gesprekken gevoerd. Aan het einde sprak Howard Gardner zijn dank uit: ze hadden een veel vollediger, samenhangender beeld gekregen wat wij aan het doen zijn en hij noemde het indrukwekkend hoeveel we doen, wat we doen en wat we bereiken. Hij benadrukte ook het internationaal unieke karakter van wat we doen: hij stelde geen enkel vergelijkbaar initiatief op het snijvlak van wetenschap en samenleving te kennen dat zo intensief bezig is met verschillende professies, kennis heeft van verschillende professies, vergelijkingen doet, en een netwerk heeft in allerlei verschillende beroepsgroepen. Dat is wat hij voor ogen had met het *Good Work Project* maar wat in de VS lastig gebleken is, omdat de krachten die op de professies worden uitgeoefend daar zo enorm sterk zijn; maar ook omdat professies vaak uitsluitend met zichzelf bezig zijn en niet doorhebben dat de verschillende professies met dezelfde problemen en uitdagingen te maken hebben. Het werk van Beroepseer maakt hem naar eigen zeggen iets minder pessimistisch over zijn zorg dat professies (en vooral 'de professional') zal verdwijnen omdat deze zich onmogelijk en overbodig maken. Over deze vraag buigt hij zich tegenwoordig in de reeks blogs onder de titel 'The Professional Ethicist'.

Op de donderdag hebben we nog twee uur gesproken met Gardner en zijn team over wat we verder nog willen en kunnen bereiken in de samenwerking. Ze helpen ons graag onze werkzaamheden verder in de internationale etalage te zetten ten behoeve van 'The Good Work Society of the Future'. We hebben hen een tegel in Delfts blauw geschonken als bezegeling van onze samenwerking. En op vrijdag hebben we samen met Gardner en zijn team nog het Symposium *Behavioral Ethics: Philosophical and Psychological Perspectives* bezocht met Peter Singer en Steven Pinker.

Een mooie en zeer interessante afsluiting van een prachtig en nuttig bezoek.

Thijs Jansen, mede-oprichter en directeur van Stichting Beroepseer en onderzoeker aan de Universiteit van Tilburg.

13 november 2016